ՆՈՐ-ԴԱՐ

№ 138 ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ Հինգշաբթի, 3 Սեպտեմբերի 1892 Հինգշաբթի, 3 Սեպտեմբերի ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ № 138

Տարեկան 10 րուբլի, մից ամիսք՝ 6 րուբլի, երեք ամիսք՝ 3 ր. 50 կ. ամիսք՝ 1 ր., հատ՝ 5 կոպէկ։
Բաժանորդ գրւում են Թիֆլիսում միմիայն խմբագրատանը։

Խմբագիր՝ Հան Հասպէն՝ Тифлисъ. Редакція «Норъ-Даръ» կամ Tiflis. Rédaction «Nor-Dar».

Խմբագրութիւնը բաց է ամեն օր (բացի ամն օրերից) ժամը 9 ից մինչև 2-ը։ Յայտարարութիւնները ընդունւում են ամեն լծանեռոյ։ Յայտարարութիւնների բառին 2 կ., րնկերների համար կրկնատարիք։

Սեպտեմբերի 1-ից բաժանորդ են գրւում «Նոր-Դար»-ին և մինչև ներկայ տարւայ վերջը վճարում են 4 ռ. 50 կ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

—

Մի կարևոր, բայց դժուար լուծելու խնդիր։

Քրօնիկոն.—Թիֆլիսի Թեմի ժամանակաւոր կառավարութիւնը, Գանձակի ամենանորագոյն յաջորդը։ Բազուի և Շամախու Թեմի քարոզիչը, Երևանի Թեմի հայոց ուսումնարանների քաղուածը։ Մրցանակ պատգրքերի հեղինակներին։ Խոլերայի զոհերի Թիւը Պարսկաստանում։ Փիր գիւղից։ Կեչից։ «Հէքիաթներ»։ Մոսկուայից։ Ռումինիայի և Բուլղարիայի հայոց այցելու հովիւը։ Քաղաքական շուշուց։ Շուլավէրից։ Վիլնջանից։

Ռուսիայի Թեմերում կարգում ենք։

Պաշտօնական տեղեկութիւններ խոլերայի մասին։

Նոյնու մեռածների առնուազն չորացուցիչը

Թղթակցութիւններ. — Մոսկուայ։

Քաղաքական. — Քաղաքական լուրեր։
Թուրք լուրեր։
Հունգարիայից։
Բանասիրական. — Մի անոյշ նիստի կայազանից Շուշի տանող Ճանապարհի վրայ։
Տեղեկատու։
Յայտարարութիւններ։

ՄԻ ԿԱՐԵՒՈՐ, ԲԱՅՑ ԳԺՈՒԱՐ ԼՈՒԾԵԼՈՒ ԽՆԴԻՐ

—

Յայտնի է, որ Հայաստան աշխարհից, գլխաւորապէս Մուշ կոչուած գաւառից, իւրաքանչիւր տարի բազմաթիւ հայ մշակներ են գալիս Կովկաս՝ իրենց օրերկան պարբերը հալմալմելու և մի փոքրիկ գումար վաստակելու, երբ նոյ ծանրացող հարկը վճարելու և տանը իմոյած կնոջը, զաւակներին, ծերունի հօրը, պառաւ մօրը... պահպանելու համար։

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՄԻ ԱՆՑՔ
ԵԼԱՓ ԿԱՅԱՐԱՆԻՑ ՇՈՒՇԻ ՏԱՆՈՂ ՃԱՆԱՊԱՐՀԻ ՎՐԱՅ *)

—

Երբոր սեղ հասցնելուց յետոյ մշակին առաւոտեմեան վարձատրեցի, որը նոյն իսկ կոպէկ, երբև անցրած տարին ներով մարդ, վարձատրեց ինձ իսկ անկեղծ օրհնութիւններով։ Կառապան Պետրոսն արդէն լծել էր կառքը և սպասում էր ինձ։ Նա ինչպէս եփուած ու փորձուած երիտասարդ իսկ աշխատի մէջ, կարճ միջոցում կանոնաւոր կերպով պնդացրեց երեսս կառքի վրայ և ասաց մեզ ևս նստելով, երեսներիս խաչ հանեցինք և ընկանք դէպի Շուշի տանող լայն խճուղին։ Որովհետև բաւական ուշ դուրս եկանք (կէս օրից անց էր), այդ պատճառով տախտակած էինք կրկնել օրերկայ տեղ, որ առաւօտեան մի քանի րոպէ առաջ։ Երևում էր, որ նա իւր կոպիից մոռացել էր իւր պարտականքն ու խոստմնները և նրանց հակառակ պատասխանները, որոնք առաւօտեմեան նախօրում էի ետ։ Մի խօսքով, սկսեցի իմ մէջ հաշուել նրա հետ և եմէ տարին պատահչքը, մտածեցի օգտակար լինել նրան, իրրև ճանապարհորդ ընկերոջ։ Ճանապարհորդութեան ժամանակ վարձատարը առաջինն սկսեց խօսել և շատ տեղեկութիւններ տալ ինձ այն տարօրեակ առարկի վերաբերեալ, մեծ ցանկութեամբ զանգատուելով նրա ընկած դրութեան վրայ։ Բայց այնուամենայնիւ, շատերի հետ համեմատած, ինչպէս ինքը յայտնում էր, էլի գոհ էր իւր վիճակից, որովհետև, թէպէտ օդատ չիրար, բայց մնան էլ, ծէրը մի արտասէդ, եթէ լինէր, մի օր չէր ապրանք իրենց հետ փող չէ տանէին, այլ Թիֆլիս թողնէին փողը և փոխանակագրով Մուշ ուղարկին, գրանով իրենց կեանքն էլ ապահոված կը լիներ աւազակարարոյ քրդերից։ բայց ինչպես յայտնի է, առևտրական բանկային այդ տեսակ յարաբերութիւն չը կայ Թիֆլիսի և Մուշի կամ Վանի միջև։

Ձմեռրիս է, կան Թիֆլիսում մի շէկի և բազէշի վաշխառուներ, որոնք խեղճ աշխատող մշեցիներից վերցնում են Թիֆլիսում փոդը՝ Մուշում վճարելու պայմանով, բայց գրանք այդ գործը այնպէս են կատարում, որ աւազակարարոյ քրդերից էլ վատ է լինում։

Նախ՝ յիշեալ վաշխառուները ըստացած գումարից բաւականին ջեղ ուխտ գեղջում են, ապա փոդի սիրոջը ամէնէրով չարչարելուց յետոյ նոյէ փոդը չեն վերադարձնում, այլ քաշլր են անում, այսինքն ապրանք են տալիս գինը տասնապատկելով։

Այսօրերից պարզ է տնտեսական այն խնդիրը, որի մէջ գտնւում է Հայաստանի աշխատաւոր և խաղաղ բնակիչը. Հայ թէ մահմեդական մրցում են միմեանց հետ, աւազակարարոյ քուրդը և վաշխառու հայր ի վնաս ոչ միայն խաղաղ և աշխատաւոր ժողովրդին, այլ և պետութեան—որ պէտք ուներ խաղաղութիւն և աշխատաւոր ձեռքերի։

Այս անել գրութեան մէջ գըտնուող մշեցիները գիմում են մեզ և խնդրում, որ ցոյց տանք նրանց մի ճանապարհ՝ իրենց արիւն քրտինքով ձեռք բերած աշխատանքը ապահով տեղ ուղարկուի և իրենք այդպիսով առանց վտանգի հայրենիք վերադառնալ կարողանան։

Ինչ խորհուրդ կարող ենք տալ։

պատրաստ լինէինք զիջերուայ ճանապարհորդութիւնից։ Վաճառականը կարգ նստելուց յետոյ կարծես վախենալ էր։ Նա էլ այնքան լինճ զգուելի չէր երևում, ինչպես սկզնից մի քանի րոպէ առաջ։ Երևում էր, որ նա իւր կոպիից մոռացել էր իւր պարտականքն ու խոստմնները և նրանց հակառակ պատասխանները, որոնք առաւօտեմեան նախօրում էի ետ։ Մի խօսքով, սկսեցի իմ մէջ հաշուել նրա հետ և եմէ տարին պատահչքը, մտածեցի օգտակար լինել նրան, իրրև ճանապարհորդ ընկերոջ։ Ճանապարհորդութեան ժամանակ վարձատարը առաջինն սկսեց խօսել և շատ տեղեկութիւններ տալ ինձ այն տարօրեակ առարկի վերաբերեալ, մեծ ցանկութեամբ զանգատուելով նրա ընկած դրութեան վրայ։ Բայց այնուամենայնիւ, շատերի հետ համեմատած, ինչպես ինքը յայտնում էր, էլի գոհ էր իւր վիճակից, որովհետև, թէպէտ օդատ չիրար, բայց մնան էլ, ծէրը մի արտասէդ, եթէ լինէր, մի օր չէր ապրանք իրենց հետ փող չէ տանէին, այլ Թիֆլիս թողնէին փողը և փոխանակագրով Մուշ ուղարկին, գրանով իրենց կեանքն էլ ապահոված կը լիներ աւազակարարոյ քրդերից։ բայց ինչպես յայտնի է, առևտրական բանկային այդ տեսակ յարաբերութիւն չը կայ Թիֆլիսի և Մուշի կամ Վանի միջև։

Ձմեռրիս է, կան Թիֆլիսում մի շէկի և բազէշի վաշխառուներ, որոնք խեղճ աշխատող մշեցիներից վերցնում են Թիֆլիսում փոդը՝ Մուշում վճարելու պայմանով, բայց գրանք այդ գործը այնպէս են կատարում, որ աւազակարարոյ քրդերից էլ վատ է լինում։

Նախ՝ յիշեալ վաշխառուները ըստացած գումարից բաւականին ջեղ ուխտ գեղջում են, ապա փոդի սիրոջը ամէնէրով չարչարելուց յետոյ նոյէ փոդը չեն վերադարձնում, այլ քաշլր են անում, այսինքն ապրանք են տալիս գինը տասնապատկելով։

Այսօրերից պարզ է տնտեսական այն խնդիրը, որի մէջ գտնւում է Հայաստանի աշխատաւոր և խաղաղ բնակիչը. Հայ թէ մահմեդական մրցում են միմեանց հետ, աւազակարարոյ քուրդը և վաշխառու հայր ի վնաս ոչ միայն խաղաղ և աշխատաւոր ժողովրդին, այլ և պետութեան—որ պէտք ուներ խաղաղութիւն և աշխատաւոր ձեռքերի։

Այս անել գրութեան մէջ գըտնուող մշեցիները գիմում են մեզ և խնդրում, որ ցոյց տանք նրանց մի ճանապարհ՝ իրենց արիւն քրտինքով ձեռք բերած աշխատանքը ապահով տեղ ուղարկուի և իրենք այդպիսով առանց վտանգի հայրենիք վերադառնալ կարողանան։

Ինչ խորհուրդ կարող ենք տալ։

կամ մի օրինաւոր առևտրական տուն պէտք է լինէր Թիֆլիսում, որ յանձն առնէր Թիֆլիսում ստացած գումարը Մուշում վճարել չնչին վարձով, կամ պէտք է այստեղ բարձր հոգևոր իշխանութիւնը միջամտէր և իւր պատասխանատուութեամբ և յատուկ մարդով գումարը տեղ հասցնէր առանց վարձատրութեան։ Այս վերջինը ամենայն հաւոց կամ ոգիկոսի կարգադրութեամբ կարող էր լինել, որին սպասում է ազգը։

ՔՐՕՆԻԿՈՆ

Լսում ենք, որ Թիֆլիսի Թեմի ժամանակաւոր կառավարութիւնն ուզում են յանձնել գերապատիւ Սարգիս Եպիսկոպոս Տէր-Վասապետեանին, բայց պրպտանը, որ Սիմոզի անդամ է, յանձնութիւն չունի Ս. Էջմիածնից հեռանալու։

—

Երևանի Թեմի հայոց Ազգային-եկեղեցական ուսումնարանները բացուելու են սեպտեմբերի 15-ից։

—

Ամենանորագոյն յաջորդը, որ նշանակուած է Գանձակի վիճակի համար, Հաղարծնի վանքի վանահայր արժ. Պօղոս վարդապետեան է։

—

Բազուի և Շամախու Թեմի քարոզիչ արժ. Կիւրեղ Ձայրագոյն վարդապետ Սրապեանը Երևիջանի վրայով ուղևորուեց Ս. Էջմիածին, ուր կանչել են նրան. իսկ Թէ ինչ բանի համար՝ առ այժմ յայտնի չէ։

—

Կ. ՊՈԼՍԻ «Մասիս» շաբաթաթերթի մէջ կարդում ենք, որ Բազաքական ժողովը վաւերացրել է Ուսումնական խորհրդի պատրաստած մի կանոնագիրը, որով ամեն տարի մրցանակ պիտի արուի գաստագրքերի հեղինակներին, վարչութեան կողմից տպագրուած գումարն է 50 ոսկի։

—

ԹԵՀՐԱՆԻՑ «Times»-ն հեռագրում է, որ ամբոխը են այն «բազդատուր ծնողները, որոնք ունեն լինճ պէս շնորհքով ծնուած որդի։ Ինչ ես յայտնեցի նրան ապգանունս, նա լայն բացանելով աչքերը, ետևդարձ պէս սկսեց լինճ նայել։ Նա գեռ երկար ժամանակ նոյն դրութեան մէջ էր գտնուում, երբ նրա հայտնածքը լինճ օտարոտի երևաւոյթ պատճառ էին նրա համար։

— Ինչու՞ էք այդքան երկար նայում, լինճ նոր էք տեսնում, կամ լինճ կարծում էք, որ ես փոխատական եմ,— հարցրեցի ես։

—Ո՛չ, եղբայրս, ոչ,—պատասխանեց նա մեզի ու հանդարտ ձայնով,—ես նոր իմացայ, որ ընկերացել եմ ազգա կանխ հետ, որին գժբաղդաբար լինչքան մոտաժում եմ, չեմ կարողանում չհետ։ Եմէ ես իմանամ գուք որ դուք էք կամ ով է ձեր հայրը, լինճ բաւական է այդքանը։

Հետաքրքիրը վաճառականին այդ բանումն էլ գոհացում տուի. նա մեզ հրճուանքով բանից հետս և բարեկամարար սեղմելով բացականչեց.

— Քաղաք Տէրբենդ, որ ես ընկերացել եմ իմ ուս-օդուս հետ։ Եւ նա խոշ հանեց երեսին։

Բայց խոստովանքս Թող մնայ ընթերցողի մօտ,—ես երբէք չեը թախացայ, որ կմտերմեմ ժանապարհում վարձկուած ազգական ունիմ։

Նոր գտնուած ազգականս լինճ ճանապարհը չետոյ ուրախացած յայտնեց և իւր ով լինելը, որից և իրաւ, կարողացայ եզրակացնել իմացայ, որ լինճ մօտ ազգակից է։ Նրա և եղբայրների անունն իմ ծնողներից ես շատ անգամ էի լսած, բայց չէի տեսած նրանց։ Մայրս պատմում էր, Թէ նրանք ընկերացում լինչպիսի չքաւորութեան մէջ են եղած և Թէ անպատճառ տուվածութիւնից կը մեռնէին, եմէ հայրը տատանէին նրանց վրայ։ Բայց վերջ ի վերջոյ նրանց հայրը անողոքելի բարդ բացուեց, որով նրանք ոչ միայն ապահովուեցան, այլ և նախանձելի կերպով արժանացան Բ. քաղաքի առաջին հարուստ վաճառականի կոչմանը։ Նոյն կերպով պատ-

—Ինչպե՞ս, ուրեմն դուք ինձ չե՞ք ճանաչում,— ասաց նա ինձ ուղղելով իր խոսքը։

Ես նայեցի նրան, և ինձ թվաց, թե ես նրան ինչ-որ տեղ տեսել եմ։ Բայց ո՞ւր և ե՞րբ, չէի կարողանում հիշել։

—Ես ձեզ ճանաչում եմ,— ասաց նա,— բայց ո՞ւր և ե՞րբ ենք մենք հանդիպել, չեմ հիշում։

—Ես էլ ձեզ ճանաչում եմ,— ասաց նա,— բայց ո՞ւր և ե՞րբ ենք մենք հանդիպել, չեմ հիշում։

Ես ուզում էի նրան ասել, որ ես նրան Ղարաբաղում եմ տեսել, բայց հանկարծ հիշեցի, որ նա ինձ ասել է, թե ինձ ճանաչում է, ուստի ես ոչինչ չասացի։

—Ես ձեզ ճանաչում եմ,— ասաց նա,— բայց ո՞ւր և ե՞րբ ենք մենք հանդիպել, չեմ հիշում։

Ես ուզում էի նրան ասել, որ ես նրան Ղարաբաղում եմ տեսել, բայց հանկարծ հիշեցի, որ նա ինձ ասել է, թե ինձ ճանաչում է, ուստի ես ոչինչ չասացի։

—Ես ձեզ ճանաչում եմ,— ասաց նա,— բայց ո՞ւր և ե՞րբ ենք մենք հանդիպել, չեմ հիշում։

Ես ուզում էի նրան ասել, որ ես նրան Ղարաբաղում եմ տեսել, բայց հանկարծ հիշեցի, որ նա ինձ ասել է, թե ինձ ճանաչում է, ուստի ես ոչինչ չասացի։

—Ես ձեզ ճանաչում եմ,— ասաց նա,— բայց ո՞ւր և ե՞րբ ենք մենք հանդիպել, չեմ հիշում։

Ես ուզում էի նրան ասել, որ ես նրան Ղարաբաղում եմ տեսել, բայց հանկարծ հիշեցի, որ նա ինձ ասել է, թե ինձ ճանաչում է, ուստի ես ոչինչ չասացի։

—Ես ձեզ ճանաչում եմ,— ասաց նա,— բայց ո՞ւր և ե՞րբ ենք մենք հանդիպել, չեմ հիշում։

Ես ուզում էի նրան ասել, որ ես նրան Ղարաբաղում եմ տեսել, բայց հանկարծ հիշեցի, որ նա ինձ ասել է, թե ինձ ճանաչում է, ուստի ես ոչինչ չասացի։

—Ես ձեզ ճանաչում եմ,— ասաց նա,— բայց ո՞ւր և ե՞րբ ենք մենք հանդիպել, չեմ հիշում։

Ես ուզում էի նրան ասել, որ ես նրան Ղարաբաղում եմ տեսել, բայց հանկարծ հիշեցի, որ նա ինձ ասել է, թե ինձ ճանաչում է, ուստի ես ոչինչ չասացի։

—Ես ձեզ ճանաչում եմ,— ասաց նա,— բայց ո՞ւր և ե՞րբ ենք մենք հանդիպել, չեմ հիշում։

Ես ուզում էի նրան ասել, որ ես նրան Ղարաբաղում եմ տեսել, բայց հանկարծ հիշեցի, որ նա ինձ ասել է, թե ինձ ճանաչում է, ուստի ես ոչինչ չասացի։

—Ես ձեզ ճանաչում եմ,— ասաց նա,— բայց ո՞ւր և ե՞րբ ենք մենք հանդիպել, չեմ հիշում։

Ես ուզում էի նրան ասել, որ ես նրան Ղարաբաղում եմ տեսել, բայց հանկարծ հիշեցի, որ նա ինձ ասել է, թե ինձ ճանաչում է, ուստի ես ոչինչ չասացի։

լինակ՝ թաց «ժապոնի» պուդն արժէ 10—12 ռ., թաց «խաւեանը» 16—18 ռ., իսկ չոր «ժապոնի» պուդն արժէ 28—35 ռ., չոր «խաւեանը» 45—50 ռ.։ «Ժապոն» բոժոժի արժէքը լիանալու համար, պէտք է վերոյգրեալ պուդի արժէքը բազմապատկել եւ ստացուածքի վրայ։ Վորձարանատէրերին առաջարկ չենք անում թաց բոժոժը, ամէն այն պատճառով, որ նրա 10 կամ 12 պուդից առացւում է մի պուդ չուռ մեատաքս, ուրեմն և ամէն է չուռ խոստանում, իսկ չոր բոժոժից մի պուդ չուռ մեատաքս առանալու համար հարկաւոր է 6—8 պուդ. ուրեմն մեատաքս այս դիպուածում աւելի թանկ է նստում գործարանատիրոջ։ Երկրորդ՝ թաց բոժոժից մեատաքը աւելի հեշտութեամբ է ստացւում և մանելու համար քիչ ժամանակ է պահանջւում, մինչդեռ չոր բոժոժը դրա հակառակն է ներկայացնում։ Երրորդ՝ մի պուդ թաց բոժոժը «չխաթ» չէ ունենում, այլ՝ լիովին յարմար է մեատքագործութեան, մինչդեռ մի պուդ չոր բոժոժը բացի «չխաթ» ունենալուց, մեատքագործութիւնից յետոյ տալիս է մնացորդներ, որոնք յատկապէս են «չաս», «բասինէկա» և «սաբիով» անուններով. սրանք արտադնում են պետերբուրգի Մարթէր։ Ահա պատճառը, որ տեղացիք կրկնում են թէ Հայ բոժոժը օգտաւէտ է և «ալար» (նիւթ) աւելի շատ է տալիս քան չորը։

Բ) Վորձարանների կազմակերպութիւնը։ Տեղացի վաճառականների ուսումն առնում աւելի քան չորս տարի, մինչեւ որ նրանք կարողանում են ճիշտ գործադրել այդ և իրենց գործարանի կազմակերպութիւնը վերածել երկրորդական սեռակիցի։ Այդ ուսանելով տացած մեատաքսի պուդը 4 կամ 5 տարի առաջ արժէր 280—300 ռ. բայց Մոսկուայում առևտրական տագարիդում չվուխով արտադատանեան էժանագին և գունաւոր մեատաքսի հետ, կորցրեց իրկին իւր արժէքը. այժմ առևտրի հանգամանքներին նայած մեր մեատաքսի գինը տատանւում է 220 և 250 թումբի մէջ. այդօրինակ չանկարծական փոփոխութիւնը գործարանատէրերից շատերին մնանկութեան պատճառեց։ «Օջախ» ծխելը մինչ գործադուլեանն մէջ էր, հնում պուդն արժէնում էր 300 ռ. իսկ այժմ 160—190 ռ.։

Գ) Թէլի որակութիւնը։ Ասացինք, որ նուխեցիք էլ սկսեցին մեատքսը արտադրել եւրոպական եղանակով, բայց տարաբախտաբար պիտի ասենք, որ դրանց մեատքսն այնքան բարակ, գունաւոր և ձեռնտու չէ, որպէսզի կարողանայ քան ամենայնի մրցել արտաստաձմանեան մեատքսի դէմ. շատ անգամ նկատելի է, որ նուխու մեատքսը երբեմն բարակ, երբեմն հաստ է լինում, մինակերպութիւն պահպանել գործարանատէրերը բնաւին չեն կարող. պատահել է, օրինակ, Մոսկուայում, որ մի նոյն հակի մէջ «ուտակ» թէլի հետ խառը գտել են և «օջախ» թէլ. սոյնանման դէպքերը ոչ սակաւ պատճառ կարող են լինել մեատքսագործի վարկի վայր ընկնելուն։

Չորրորդ պատճառը կարելի է համարել գործարանատէրերի անտարակոյս վնասակր, առևտրական կիրքն ու վհատութիւնը։ Ներքաղաքացիք գործարանատէրը իւր սկսած գործի համեմատ չունի որոշեալ դրամագլուխ, որի պահպանմամբ էլ նա կարողանայ գործը յառաջացնել։ Վերջին ժամանակներս, որոնք փոքր ուշով տարիներ համարում են 10—20։ Պարզ է, որ գործարանատէրը եթէ օգտուել, ապա միայն մասը պիտի տայ ուրիշներին. այս է մի պատճառը, որ խափանարիլ է լինում գործարանատիրոջ նեւրաստէն առաջադիմելուն. երկրորդ պատճառը ազատութիւնն է, որից գործած սկսում է նա բոժոժի գինը բարձրացնել և վնասել թէ իրեն և թէ ուրիշներին. նոյնը անում է գործատրների վերաբերմամբ։ Միակ միջոց, որով կարելի է խորտակել այդ խոչնդոտները ընկերութիւն կազմելն է և ընդհանուր ուժերով գործելը։ Սակայն այդ բանում էլ արգելք է լինում այն հանգամանքը, որ գործարանատէրերը քոտ ազգութեան տարբերւում են մեմեանցից — հայերը և Թաւքերը, որոնք մրցում են իրար հետ միմեանց վնասելու նպատակով. օրինակ՝ բաւական է բոժոժի պուդին 1 ռուբլի աւելացնել, և այդ 1 ռուբլին մեատքսի գնի վերաբերմամբ կը դառնայ 10 ռ։ Մի քանի հարուստ գործարանատէրեր, որոնք ունեն 2—3 գործարան, ունեն իրենց գործակատարները, որոնք ամէն տարի ուղարկւում են Մոսկուայ, Նիժնի, Ռոստով, Ռոմնի, Կրիմ, Կովկաս և այլ տեղեր, որ գնեն բոժոժ։ Այդ գործակատարները ամէն տարի ուղարկւում են նոյն տեղերը, ուր նախորդ տարի գնել են, և ամէն տարի նոյն գնով։ Ուրեմն, եթէ մի գործարանատէր ուզէ բոժոժի գինը բարձրացնել, նրա գործակատարը չի կարող գնել, որովհետև տեղական բազմաթիւ մանր գործարանների տիրոջ հետ չունէն ունենալով գնաւորապէս իրենք վնասուել ու հեռացել են քաղաքից։

Ն. Մանուչ.

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՄՈՍԿՈՒԱ, 25 օգոստոսի.—Ինչպէս որ «Նոր-Վրե»-ի 131 համարում լոյս տացած տագարիդի մասին մենք ակնարկել էինք, այնպէս էլ եղաւ։ Կեդրոնական և ազգանուէրեան մէջ Թագուած Մոսկուան ամագին քանակութեամբ մարդկային կորուստ ի՛ունենար, եթէ ոստիկանութեան օրինակելի արթնութիւնն ու խստութիւնը և քաղաքային վարչութեան եւանդուն գործունէութիւնն ամրողջ բժշկական վարչութեան հետ իմ ձուլուած արագ միջոցները ձեռք չառնէին։ Խոլերայի պատճառով վարդոցները, բակերը, անեղը, մաքրում են, չինում, զարդարում են. եթէ այս կերպով և այժմեան խստութեամբ նայուի Մոսկուայի վրայ, նա մի տասը տարուց յետոյ կարող է շատ առաջադիմել իւր գեղեցկութեամբ և մաքրութեամբ, Մոսկուայի բոլոր 6—7 երկաթուղու կայարաններում առանձին բժիշկներ են կարգուած եկող գնացողներին բժշկական քննութեան ենթարկելու համար. գրանք իրենց պաշտօնը կատարում են բարեխղճաբար, և ահա մի քանի օր է, որ խոլերան հետզհետէ նուազութեան է և, բժիշկների ու յատկապէս պլոշաձեւորների ասելով, մինչեւ սեպտեմբերի 10—15 ը բոլորովին կանհետանայ։

Մի երկու խօսք էլ տեղիս հայոց հասարակութեան և նրա ներքին գործերի մասին։ Ինչպէս «Նոր-Վարե»-ի թղթակիցներին յայտնի է, մայիսի 31-ին տեղիս Գասպարեան անկեանցի գահլիճում իրատարած պ. Սահակեան Մանկունեանցի նախագահութեամբ Մոսկուայի ծխականներից ընդհանուր ժողով կայացաւ, ուր Հայերի բազմութեամբ «Հայոց հիւանդանոց խորհրդոյ»-ի անդամ ընտրուեցան պ. պ. Ն. Ներսիսեանց, Ս. Զանազեանց, իսկ փոխանորդ գերագ. Զարմայր Մ. Մբսերեանց և Քրիստափոր Ի. Քանանեանց, բայց պ. Զանազեանի հրաժարուելու պատճառով նրա տեղը բռնում է նորին գերագ. Յ. Մաներեանցը։

Վերջին երկու տարին «խորհրդոյ» փոխ-նախագահն էր հայ բանկիր Ա. Ի. Ժամհարեանցը, որ այս օրերս վախճանեցաւ։ Մեռածի գործարան, բայց չկարողացան իրենց գործը շարունակել, որովհետև տեղական բազմաթիւ մանր գործարանների տիրոջ հետ չունէն ունենալով գնեցողական բաւական ուժ, որ կարողանայ նրանց գործը ընդունակել։ Ներկայումս Մոսկուայում 6 մեծ գործարան կայ, որոնք ունին 1000-ից աւելի բանուորներ, իսկ մանր գործարանները 20-ից աւելի չեն։ Ներկայումս Մոսկուայում 6 մեծ գործարանների տէրերը ուզում են միանալ և մի ընդհանուր գործարան հաստատել, որ ունենայ 3000 բանուոր։ Այդ գործարանի համար նրանք ուզում են Մոսկուայի մօտ մի տեղ գնել, ուր ջուրը առատ լինի, որ կարողանան գործարանի մօտ ամբարներ շինել, որոնց մէջ ջուրը պահուի։ Ասում են, որ այդ գործարանի համար 1 միլիոն ռուբլի պիտի դրամագլուխ դրուի։ Ինչպէս ասացի, այդ գործարանները ունին 6 մեծ գործարան, բայց Մոսկուայում ամենամեծ գործարանը 300 բանուոր ունի։ Ուրեմն, եթէ այդ գործարանները միանան, կունենան 3000 բանուոր, որոնց համար ամէն տարի 1 միլիոն ռուբլի պիտի դրամագլուխ դրուի։ Ինչպէս ասացի, այդ գործարանները ունին 6 մեծ գործարան, բայց Մոսկուայում ամենամեծ գործարանը 300 բանուոր ունի։ Ուրեմն, եթէ այդ գործարանները միանան, կունենան 3000 բանուոր, որոնց համար ամէն տարի 1 միլիոն ռուբլի պիտի դրամագլուխ դրուի։

Ն. Մանուչ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պետերբուրգից հեռագրում են «Journal des Débats»-ին, որ սեպտեմբերի սկզբին Լոնդոնի ռուսաց գեսպանը և անգլիական արտաքին գործերի մինիստրը լոյս Լեոպոլդին բանագնացութիւնների մէջ կբմանեն ասպնական միջնադէպի առիթիւ Ռազամ տարաձայնութիւնները հեռացնելու համար։ Կարելի է յուսալ,—ասում է յիշեալ լրագիրը,—որ վոխադարձ համաձայնութեամբ կը վերջանայ գործը։

— Բուգապեստից հեռագրում են, որ Ռնգարիայի մայրաքաղաքում մեծ ցոյցեր են պատրաստւում ռնգարական նախկին գլխաւոր Լախոչ Կոշուտի ծննդեան տնեսնամեակի առիթիւ։

— Բերնի խազագուժեան կոնգրեսին ներկայ եղող Ռուսիներից, Ամերիկայի, Գերմանիայի, Ֆրանսիայի, Իտալիայի և Զուիցերիայի համալսարանների ուսանողները վճռել են բոլոր համալսարանների ուսանողների պաշտպանութիւն կազմել և ուսանողական կոնգրես ժողովուել Հռոմում։

— Ներպետական պաշտպանութեան լրագիրները անգլիական պահպանողական լրագիրների հետ միասին ներկայումս շատ են խօսում ռուսաց զօրքերի Պամիրում դանուելու մասին։ Ներքանք ասում են, որ ռուսների նպատակն է Հնդկաստանին սերտ պահել։ Այդ նկատմամբ անգլիական լրագիրները մանաւանդ խիստ յարձակուում են պատասխանների վրայ։ Հենց որ պատասխանները կատարեալ գիտեն զինի իրենց ձեռքը ձգեցին,—ասում են նրանք,—ահա Ռուսիան քաջութիւն սուացաւ և արգէն սպառնում է Հնդկաստանին։ «Morning Post»-ն ասում է.— Ռուսիայի քաղաքականութիւնը նրանում է, որ ամէն անգամ աշխատում է Անգլիային գժուար կացութեան մէջ դնել։ Հենց որ տեսնում է, որ նա արգելք է լինում իրեն պետի Բալկանեան Թերակղզին գիմելու Կասկած չկայ,—շարունակում է լրագիրը,—որ Անգլիան իւր հնդկական սեպհականի վերաբերմամբ բոլորովին ազատուած կը լինէր ամեն տեսակ երկիւղից և հոգսերից, եթէ նա Թոյլ տար Ռուսիային մի կտոր հող ձեռք ձգել Միջերկրական ծովի վրայ։ Բայց անգլիական ոչ մի կառավարութիւնը չանձն չի առնիլ գործն այդ դրութեան հասցնելու։

—Ցաւանք է, որ բուլղարական վիճակի դատաւորների գործի քննութեան ժամանակ հանդէս էին եկել ընչ-որ ուսական գործակատարներ, որոնք երբ Թէ գեռ ամբողջ է, չուտ-չուտ երեսին խաչ էր հանում, որ չորը խափանուել իւր սուրբ գրամներից։ Յոգնած Հիւրը գեռ չարաչարուում էին քաշքշել ծանր կառքը գանգատ քայլերով։ Կարծես ներքաքնչիւր մի Թրևկոց, որը առաջանում էր ակների ու քարերի չոչափուքից, արձագանգի նման հանուում լինէին խաւարի սիտերի ականգներ։ Կարծես ամեն մի քարից արձակուած ձայնը հարստահարուած մարդու Հիչ լինէր, որով կանչում էր իւր խնամակալներին հարստահարիչներից օգնութիւն հասնելու համար։ Քարերից առաջացած ամեն մի ազազակ կասկածոտ երևակայութեան մէջ էր ձգում նրան. «Հէնց, այս րոպէին չարագործները կը յայտնուին և մեզ կը կանգնեցնեն»։ Րոպէները անցնում էին, բայց գեռ նրանք չէին երևում։ Մենք մի երկու քայլ, որ ամենևին ազատութիւնք այդ լրտես, ազազակող քարերից։

(Կը շարունակուի)։

Չեռք էին Տգուած ռուսաց դեսպանատնից մի ինչ-որ Եակոբսոնի Չեռքով, և այդ գոկումենտներից յայտնի էր կացուցուում, որ Փուսիայի մասն, իբր թէ, կաուն է եղել բուլղարական գաւազրութեան մէջ։ Ռուսաց լրագիրներն իւր ժամանակին այդ բանն անմօմի սուտ համարեցին, իսկ արտաքին գործերի մինիստրը, ինչպէս հետագիրը մեզ Տաղորդեց, Ռուսիայի եւրոպական ներկայացուցիչներին պատուիրեց վճռապէս հերքել գոկումենտների մասին ասրածուած լուրերն, ասելով, որ գրանք միանգամայն կեղծուած են Եակոբսոնի Չեռքով, որ վռնգուած է եղել ռուսաց դեսպանատնից։ Այժմ Եակոբսոնը բուլղարական «Մէորդա» լրագրի մէջ տապացոյցներ է բերում, որ իւր գոգացած գոկումենտները իրը թէ կեղծ չեն և ցաւ է յայտնում միջազգային էկսպերտիզա չինելուն համար, որի քննութեանը կարելի լինէր յանձնել գոկումենտները։

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Անգլիայում հրատարակուած պուտատան ամենօրեայ հաշուից երեում է, որ այնտեղ պուտային ծրարներով ուղարկուում են մինչև անգամ և կենդանիներ, ինչպէս օրինակ, մկներ, գորաներ, ոպոսումներ. նոյն իսկ մի կրքանդագի հաւկիթ էլ Սոլսբերիին բնաւ մի կատագած չուն, բայց չուռ Ճանապարհին ատահկել էր։ Հաշուի մէջ, ի միջի այլոց, ասում է բերուած և մի գաւառացու նամակ, պուտի կառավարչին ուղղած. «Սիրելի պարոն, ուղեսացիք ուղարկած նամակս հասցնել ապգականիս. նրա հասցէն մոռացել եմ, միայն գիտեմ, որ նա ծառայում է Տեմպլի միւս ափին մի ակնագործի խանութում,—մի սար կարճ է, երեք ատամը Թափած, ինքն էլ 23 տարեկան»։ Նամակագիրը վերջացնում է նրանով, որ յոյս ունի իմ պուտի կառավարութիւնը կրկատարէ իւր խնդիրը։ Եւ ինչ էք կարծում. երեք ամսից յետոյ նամակը հասնում է իւրեն ակրոջը վերոյիշեալ հասցէով։

* * *

Թէ Չիու միսը որքան շատ են գործածում Բեյրինում, երեում է հետեւեալ հաշուից. 1891 Թուի ապրիլի 1-ից մինչև 1892 Թուի մարտի 31-ը մորթուել է 8,380 Չի։

* * *

Մի պատուաւոր պարոն ամուսնացել միւսին, և որովհետև վերջինս այդ միջոցին մտածում է դուրս գնալ ամուսնանալու յայտնելու։

—Պարոն, քաղաքակրթութիւնը պահանջում էր չնորհակալութիւն անել,—դիմում են նրա կողքինները։

—Չարժէր չնորհակալութիւն անել, որովհետև դուրս եմ գնում ու չեմ նրատելու վրան։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

«ՆՈՐ-ԴԱՐ»-ԻՆ

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԴԱՐՁԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

ՊՈՏՍԴԱՄ, 1 սեպտեմբերի.—Այսօր կայսրուհին ապջիկ ծնեց։

ՊԱՐԻԶ.—Մինիստրների ժողովը վճռել է, որ սեպտեմբերի 22-ին Պանտէոնում մեծ հանդէս լինի հատարտակութեան հարիւրամեակի առթիւ։ Հանդիսին կրճատեակին հատարտակ. նախագահ Կարնոն և պետական վարչութիւնների բոլոր ներկայացուցիչները։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 2 սեպտեմբերի.—Մի քանի հարևանդներում խոլերան բաւական թուացած լինելով ամենօրեայ տեղեկութիւնները փոխուած են չարաթական տեղեկութիւններին։

Պետերբուրգում օգոստոսի 31-ին հիւանդացել են 64, մեռել են 27, ապաքինել են 78 հոգի։

Օգոստոսի 1-ից մինչև 31-ը առանձին մասնաժողովին սուացել է 19,312 ռ., դրա Թուում 4,106 ռ. Բեզպրատի մասնաժողովից և 3,870 ռ. Պարիզի «Libre Parole»-ից։ Նախկին նուիրատուների հետ ընդհանուր սուացուած է 1,896,773 ռ.։

Ներքին գործերի մինիստրը ժամանակաւորապէս հետանալով Պետերբուրգից, կառավարութիւնը յանձնել է իւր օգնական Պլեհվին։

Բժշկական դեպարտամենտը յայտարարում է, որ խոլերան բաւական Թուացած լինելու պատճառով գադարեցրած է խոլերայով վարակուած տեղերը բժիշկներ ուղարկելը։

ՊԱՐԻԶ.—Հերկենացոց Թագաւորն եւ թէկ Վիեննա ուղևորուեց։

Նէկի Փրանսիայի արևելեան ափամասան կողմերում եղած զօրախաղերի ժամանակ ժողովուրդը ցոյցեր արեց ռուսաց ներկայացուցիչներին։

ՋԵՆՈՎԱ.—Թագաւորն ու Թագուհին արքենցների և մինիստրների հետ այցելեցին Փրանսիական Նովակալութեան «Formidable» չոգենաւի վրայ եղած պարահանդէսը։ Պարերը կէս-դանի անցան։ Փառաւէդ «punch» էր պատրաստուած։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 1 սեպտեմբերի.—Երկրագրդ ներքին փոխադրութեան առթիւ միմեանց հանդիպելու ժամանակ գլխաւոր գումարները տարան հետևեալ առմոերը։

№ սերիայի	տոմսի %	Տարած գումարը.	№ սերիայի	տոմսի %	Տարած գումարը.
864	49	00,000	3,459	23	
7,505	34	75,000	7,719	45	
15,250	4	40,000	5,288	49	
9,966	4	25,000	13,354	19	
11,834	30	10,000	9,653	50	
18,779	48	10,000	9,756	17	
6,647	49	10,000	633	43	
			3,732	8	
2,210	29	8,000	18,066	21	
13,794	22	8,000	13,109	21	
14,778	31	8,000	6,178	39	
15,182	44	8,000	7,079	47	
16,905	47	8,000	1,231	29	
15,222	47		3,527	48	
4,751	21	ա	966	48	
18,651	37	5,000-ական	10,633	46	1000-ական
1,333	24		13,581	40	
3,749	25		17,922	38	
7,966	32		19,623	12	
18,993	33		13,855	10	
17,837	38				

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ԲՈՐՍԱՆ

1 սեպտեմբերի.

Լոնդոն	98¾. 98.45	98¾.
Բեռլին	48,40. 48,30.	48,40.
Պարիզ	39,10. 38,95.	39,10.
Պուռնիսիբեայ	7 81 կ. 7. 88 գն ծ.	
Մաքս. կուպօն	156½–158½ կ. ծախ.	
Ոսկի	1,08 1,10 ծախ.	
Բորսային գիս	4 վինչև 5½%	
Պետական բանկի 5% տոմս.		
1-ին շրջանի	103,37. կ. սակ.	
2-րդ	103 — կ. սակ.	
3-րդ	102¾. ը. — կ. գն.	
100 և 1000ր. սերիական փոխադրութեան 5½% տոմսեր.		
1-ին շրջանի		
2-րդ	102,37 ը. — կ. սակ.	
3-րդ	104½ ը. — կ. գն.	
Առաջին 5% ներքին փոխադրութեան տոմսեր		
1-ին շրջանի	236 ը. — կ. սակ.	
2-րդ	217 ը. — կ. սակ.	
Ներքոյ փոխ. Ագն. Հոգ. բանկի	191½ ը. կ. գն.	
5½% բէնտեր	կ. գն	
Թէֆ. քաղ. վարկի բնակչ. օբլ.	կ. սակ.	

Բորսայի արձագրութիւնը խափան է։

Խմբագիրը—հրատարակիչ՝
ՍՊԱՆԴԱՐ ՍՊԱՆԴԱՐԵԱՆ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

Անդրկովկասեան երկաթ-ճի

Թիֆլիսից Բաթ. գն. պոստ. 6 ժ. 50 ր. եր.
» » ապ. մարզ.—9 ժ. 30 ր. առ.
Բաթումից Թիֆ. հաս. պ. 9 ժ. 52 ր. եր.
» » ապ.-մարզ.—12 ժ. 25 ր. ցեր.
Թիֆլիսից Բագու գն. 1 ժ. 20 ր. ցեր.
Բագուից Թիֆլիս հաս. 5 ժ. 50 ր. եր.
Թիֆլիսից Գանձ. գն. 9 ժ. 20 ր. եր.
Գանձակից Թիֆլիս հաս. 7 ժ. 30 ր. առ.

Ռուսաց շոգենաւային ընկերութիւն։
Երեւելի Բաթումի, Օդեսսայի և Կ Պոլսի միջեւ։

ԲԱԹՈՒՄԻՑ ԳՈՒԲԱ Է ԳՆՈՒՄ.

Հինգշաբթի օրերը, ցերեկուայ ժամը 4-ին, ուղիղ ընթացքով Նովոռոսիսկի վրայով։

Կիրակի օրերը, գիշերուայ ժամը 2-ին շրջանառու ընթացքով Փոթիի վրայով բոլոր նաւահանգիստները։

Երկուշաբթի օրերը, երեկոյեան ժամը 7-ին Կ. Պոլիս։

ԲԱԹՈՒՄ ՀԱՍՆՈՒՄ Է.

Երկուշաբթի օրերը, երեկոյեան, Օդեսսայից, ուղիղ ընթացքով։ Աւրբաթ օրերը, առաւօտեան, Օդեսսայից, ուղիղ ընթացքով Կերչ և Նովոռոսիսկի վրայով։

Կիրակի օրերը, առաւօտեան, Կ. Պոլսից։

—

Պոստային և ապրանքաբեռիր-մարդատար շոգենաւերի երթեւեկութիւն Փոթիի, Բաթումի և Օդեսսայի միջեւ։

ՓՈԹԻ ՀԱՍՆՈՒՄ Է.

Պոստային մարդատար շոգենաւը Բաթումից երկուշաբթի օրերը լուսաբացին։

Ապրանքաբեռիր - մարդատար շոգենաւը Օդեսսայից կիրակի օրերը երեկոյեան։

Ապրանքաբեռիր - մարդատար շոգենաւը աւրումից հինգշաբթի օրերը լուսաբացին

ՓՈԹԻՑ ԴՈՒԲԱ Է ԳՆՈՒՄ.

Պոստային-մարդատար շոգենաւը Օդեսսա և Ճանապարհին գանուած նաւահանգիստները կիրակի օրերը, առաւօտեան ժամը 8-ին։

Պոստային-մարդատար շոգենաւը գործը վերջացնելուց յետոյ երկուշաբթի օրերը Բաթում։

Ապրանքաբեռիր - մարդատար շոգենաւը Բաթում երեքշաբթի օրերը, առաւօտեան ժամը 10-ին։

Ապրանքաբեռիր - մարդատար շոգենաւը հինգշաբթի օրերը, առաւօտեան ժամը 8-ին, Օդեսսա և Ճանապարհին գանուած նաւահանգիստները։

Ապրանքաբեռիր մարդատար գիծ.

Բաթումից գուբս է գնում հինգշաբթի օրերը գիշերուայ ժամը 1-ին։

Բաթում հասնում է երեքշաբթի օրերը, ցերեկուայ ժամը 2-ին։

Ապրանքաբեռիրը մարդատար շոգենաւերի վրայ ընդունւում են II և III կարգի ուղեւորներ և առանց ուտեստի պատրաստեղէնի։

Գործակալութիւնը գանուում է Թիֆլիսում ապ. բանկի շինութեան մէջ №-117 և 118։

Պոստային կառքերի երթեւեկութիւնը ռազմա-վիրաիան տրակտի վրայ։

—

Թիֆլիսից հինգ հոգու տեղ ունեցող կառքն ուղևորւում է առ. ժամը 8-ին գիշերուայ Մլխէթի կայարանում, Վլադիքաւկասում է հետևեալ օրը կէս օրից յետոյ ժամը 7½-ին։

Նոյն հոգու տեղ ունեցող սովերտան ուղևորւում է կէս օրից յետոյ ժամը 3-ին առանց գիշերելու հասնում է հետևեալ օրը, կէս օրից յետոյ ժամը 7-ին։

Վլադիքաւկասից հինգ հոգու տեղ ունեցող կառքն ուղևորվում է առ. ժամը 8 ին, գիշերում է Մլխէթի կայարանում, Թիֆլիս է հասնում հետևեալ օրը կէս օրից յետոյ ժամը 7½-ին։

Վեց հոգու տեղ ունեցող սովերտան ուղևորւում է կէս օրից յետոյ ժամը 3-ին առանց գիշերելու հասնում է հետևեալ օրը, կէս օրից յետոյ ժամը 7 ին։

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Մինչև սեպտ. 5-ը լոյս կը տեսնեն իմ կազմած

ԴԱՍԱԳԻՐՔ ԿՐՕՆԻ

Ա. Բ. և Գ.

տարիների գասագրերը Հայոց եկեղեցական ծխական ուսումնարանների Համար։

Սահակ քահ. Սահակեանց։

337 2—1

ՊԱՆՍԻՕՆ Բ. Մ. ՄԻՐԻՄԱՆԵԱՆԻ

(Սալալակ, Սապովայա փ. տուն № 38)

Գիշերօթիկների, կիսագիշերօթիկների և երթեւեկների ընդունելութիւնը կը սկսուի սեպտեմբերի 15-ին, իսկ ուսումը—21-ին։

(338) 5—1.

ԲԱԳՐԱՏ ՄԻՐԻՄԱՆԵԱՆԻ

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԿԵՓՐՈՆԱԿԱՆ

ԴԵՊՕ ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԳՈՐԾԻՔՆԵՐԻ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԻ

Մասնակցաբար Աբգուռնի Լապրոնի և Աբրահամեանի ընկերութեան,

ՌՈՃԱԼՆԵՐ ԵՒ ԴԱՇՆԱՄՈՒՐՆԵՐ

Պետերբուրգի գործարանից։

Կ. Մ. ՇՐԵՏԵՐԻ—արքունի գործարան, ԵՂԲ. ԴԻԵԵՐԻԽԻ և ՕՄՄԻ ՎԵԳԵՆԵՐԻ։

Ինչպէս յիշեալ գործարանների միակ գործակալ Կովկասում, Թիֆլիսում, ես իմ երաժշտական գեպոյում ունիմ մեծ քանակութեամբ ասոյներ և դաշնամուրներ։

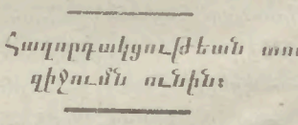

Ջութիներ, այլներ, վիոլոնչելներ, կոնտրբասներ, հիթառաներ, քլեյոռներ, կոռնետ-պոյներ, լյրեր, նոտեր և երաժշտական գործիների բոլոր պարագաները առաջարկում եմ մեծ քանակութեամբ։ Գները գործարանային։ Վաճառում եմ հատով և մեծ քանակով։ Գները կարելի է վճարել մաս առ մաս։ Օտարերկրացիների պահանջները կատարւում են անմիջապէս։ Գնած իրերն ընդունւում են ուղարկելու տրանսպորտային ընկերութիւնների սակագնով։

Հասցէն՝ Дворцовая ул. д. Тиф. Двор. Зем. Банка, музыкальное депо Б. Мириманяна

(317) 25—8

BATEAUX A VAPEUR FRANÇAIS N. PAQUET ET CIE

ՆԱՒԱՏՆԱՅՈՒԹԵԱՆ ՖՐԱՆՍԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

„Ն. ՊԱՔԻԷ ԵՒ ԸՆԿ.“

Կանոնաւոր և ուղիղ երթեւեկութիւն ՄԱՐՍԷԼԻՑ ԲԱԹՈՒՄ և ԲԱԹՈՒՄԻՑ ՄԱՐՍԷԼ

ՄԱՐՍԷԼԻՑ ԲԱԹՈՒՄ չորեքշաբթի օրերը, երկու շաբաթը մի անգամ, յանուարի 25/6-ի չորեքշաբթի օրուանից սկսած։

ԲԱԹՈՒՄԻՑ ՄԱՐՍԷԼ գնալիս շոգենաւը մտնում է ՏՐԱՊԶՈՆ, ՍԱՄՍՈՆ և Կ. ՊՈԼԻՍ։

Բաթումից Պարիզ ուղիղ հաղորդակցութեան տոմսակները սովորական գինովմն ունին։

Բաթումից մեկնում է չորեքշաբթի, 9/21 սեպտեմբերի շոգենաւ «Արմենիա», կապիտանը՝ Տիբալ։

Հատատուած կարանտինային միջոցների պատճառով շոգենաւի մեկնելու ժամանակը կարող է փոխուել. ուստի այդ մասին և ուրիշ տեղեկութիւններ ստանալու համար բարեհաճում են դիմել ագենտներին՝

Բաթումում—պ. ԴԱՐԱՆԻՕՆԻՆ, Նաբերեժնայա։

Թիֆլիսում ՏՈԼԼԷՅԻՆ, Սալալակի փողոց, № 4.

Բագուում—պ. Սամուէլ Պիլդաբեանին, Կալի-բեակինսկայա 5րդ բաղարակ։

Նովոռոսիսկում—պ. ԼՈՒԻ ՌԵՆՕՅԻՆ։

(129) 20—9.

ՓԱՆՈՒՅՈՒՄ

„ՆՈՐ-ԴԱՐ“-Ի ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

Խնդրում է իւր ԱՇԽԱՏԱԿԻՑՆԵՐԻՆ և ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐԻՆ

նոյնպէս և այն անձերին, որոնք «Նոր-Դար»-ի հրատարակութեան օրից շարունակ, կամ երբ և իցէ, գրջակցել են մեզ թերթին՝ յոգուածներ թղթակցութիւններ կամ թարգմանութիւններ ուղարկելով, բարեհաճեն խմբագրութեանս ուղարկել իրենց ԼՈՒԻՍԱՆԿԱՐԸ (վիզիտ), պատկերների եաւը նշանակելով՝

ա. իրենց անուն-ազգանունը, բնակութեան տեղը, տարիքը, պարապմունքը.

բ. թէ որ ժամանակից են սկսել աշխատակցել և մինչև երբ։

Дозволено цензурою. Тифлисъ 1-го Сентября 1892 г. Տպարան «Կաւկազ» լրագրի Типографія, «Кавказъ» Гол. пр. домъ Читахова.